TÖL303G

Gagnasafnsfræði

Snorri Agnarsson

Færslur
Transactions

Færsla – Transaction

- Færsla í gagnagrunni er aðgerð eða runa aðgerða sem gerð er á gagnagrunninn sem breytir ástandi hans frá einu löglegu ástandi yfir í annað
  A transaction on a database is an operation or a sequence of operations on the database that changes its state from one legal state to another
- Athugið að á íslensku er orðið færsla notað bæði fyrir transaction og fyrir record – record er ekki sama og transaction

ACID: Atomicity, Consistency, Isolation, Durability

- Við gerum yfirleitt fjórar meginkröfur til gagnagrunna
  - Four major requirements for database management systems
- **A**tomicity: **Ódeilanleiki**, sérhver færsla gerist í heilu lagi. Annaðhvort gerast heilar færslur eða engin breyting.
  - Each transaction either is performed completely or not at all
- **C**onsistency: **Samræmi**, sérhver færsla færir gagnagrunninn frá einu löglegu ástandi yfir í annað löglegt ástand.
  - Each transaction transforms the database from one legal state to another legal state
- **I**solation: **Raðbinding**, ef fleiri en einn aðili framkvæmir færslur á gagnagrunninn samtímis þá er lokaútkoman eins og ef færslurnar gerast hver á eftir annarri.
  - If more than one party executes transaction on the database concurrently then the final outcome is as if the transactions happen one after the other
- **D**urability: **Stöðugleiki**, allar færslur sem lokast (commit) halda sínum áhrifum þrátt fyrir villur svo sem rafmagnsbilanir, forritunarvillur eða kerfishrun
  - All transaction that are committed keep their effects in spite of errors such as power outages, programming errors or system crashes

Áhersluatriði – Items Emphasized

1. Ódeilanleiki (atomicity) – vernd gegn áföllum – gagnagrunnurinn er ávallt í löglegu ástandi
   Atomicity – protection against errors – the database is always in a legal state
2. Raðbinding (isolation) – kemur í veg fyrir árekstra milli tveggja færslna. Hvernig er það útfært?

   Isolation – prevents collisions between two transactions. How is that implemented?

Sjá/See
SQLite: https://www.sqlite.org/transactional.html
Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/ACID

Dæmi – Example

- Ef við keyrum
  - If we run

    INSERT INTO Product VALUES(‘Apple‘,101,‘Laptop‘);
    INSERT INTO Laptop VALUES(101,...);

- og það tekst aðeins að keyra fyrri INSERT skipunina þá töpum við gögnum og gætum skilið gagnagrunninn eftir í hálfkláruðu og ólöglegu ástandi því það er engin fartölva með númerið 101.
  - and only the first INSERT command is run to completion then we lose data and might leave the database in a half updated and illegal state because there is no laptop with the model number 101

Raðbindingarkrafa (Isolation level)

- SQL gefur kost á að uppfylla nokkrar mismunandi kröfur um raðbindingu
  SQL offers options for isolation levels
- Serializable er traustasti kosturinn, en hægvirkast – Serializable is the most secure choice, but slowest
  - Sjálfgefinn kostur, notaðu það ef þú ert ekki viss – The default choice, use it if you are not sure

Isolation Level	Dirty Reads	Nonrepeatable Reads	Phantoms
Read Uncommitted	Allowed	Allowed	Allowed
Read Committed	Prevented	Allowed	Allowed
Repeatable Read	Prevented	Prevented	Allowed
Serializable	Prevented	Prevented	Prevented

Dæmi – Example

- Gerum ráð fyrir að við viljum skrá nýja vöru í gagnagrunn, en aðeins ef varan er ekki þegar til – Assume we want to register a new product into the database, but only if the product does not already exist
- Þetta má gera í tveimur skrefum – This can be done in two steps

1. Keyra – Run
   SELECT COUNT(model) FROM Product WHERE model=?
2. Ef niðurstaðan er 0 þá keyra – If the result is 0 then run
   INSERT INTO Product VALUES(...);

- Ef tveir keyra skipun 1 á sama tíma og fá niðurstöðuna 0 þá gætu þeir báðir reynt að skrifa í gagnagrunninn – If two parties run command 1 at the same time and get the result 0 they might both try to write into the database
- Ef svo, þá ætti aðeins önnur færslan að heppnast – If so, only one of the transactions should succeed
- Pakka þarf þessum tveimur skipunum í eina færslu (transaction) og helst keyra með „Serializable“ – These two commands need to be packaged into a single transaction and preferably run with “Serializable“

Möguleikar á afdrifum færslu – Possible results from a transaction

1. Algengast er að færsla (transaction) endi með fullnustu (commit) færslunnar – The most common result is that the transaction is committed
   - Þá er tryggt að allar breytingar sem færslan stendur fyrir gerðust í gagnagrunninum – Then it is certain that all the changes that the transaction stands for happened in the database
   - Þetta gerist í SQLite þegar SQL skipanirnar COMMIT eða END TRANSACTION eru framkvæmdar og takast – This happens in SQLite when the SQL commands COMMIT or END TRANSACTION are executed and succeed
2. Einnig er mögulegt að hætt sé við færsluna (rollback) – It is also possible that the transaction is rolled back (rollback)
   - Þá gerast engar breytingar á gagnagrunninum sem afleiðing viðkomandi tilraunar á færslu – Then no changes happen in the database as a consequence of the transaction attempt
   - Þetta gerist þegar gagnagrunnskerfið kemst að þeirri niðurstöðu að ekki sé hægt að fullnusta færsluna – This happens when the database system deduces that the transaction can not be committed
   - Getur einnig gerst sem afleiðing af beiðni forritara (ROLLBACK skipun) – Can also happen as a consequence of programmer request (ROLLBACK command)

Ódeilanleiki – Atomicity – UNDO logging

- Þegar gögnum í gagnagrunninum er breytt í færslu og áður en COMMIT er framkvæmt (breytingarnar fullnustaðar) eru upphafleg gildi þeirra atriða sem breytast skráð í **hreyfingaskrá** (**log**) – When data in the database are changed in a transaction and before COMMIT is executed the original values of the data items that change are registered into a transaction log
  - Hreyfingaskráin inniheldur þá gömlu gildin á breyttum atriðum í gagnagrunninum – The transaction log then contains the old values of the changed items in the database
- Við verðum að tryggja að hreyfingaskráin sé uppfærð á diski **áður en** gagnagrunnurinn breytist á diski fyrir hverja einstaka breytingu – We must ensure that the transaction log is updated on disk **before** the database changes on disk for each single change
- Ef færslan fullnustast ekki eða ROLLBACK er framkvæmt þá breytum við gagnagrunninum aftur til baka með hjálp upplýsinganna í hreyfingaskránni – If the transaction is not successfully committed or a ROLLBACK is executed then we change the database to its former state using the information in the transaction log
  - Þetta kallast „UNDO logging“ – This is called “UNDO logging“
  - Einnig er til „REDO logging“ sem virkar öðruvísi – Another different logging method is called “REDO logging“

JDBC færslur – JDBC transactions

- Í JDBC er sjálfgefið að hver skipun framkvæmir eina færslu –
  In JDBC the default is that each command executes one transaction
- Til að geta framkvæmt fleiri en eina skipun í einni færslu, notið –
  To be able to execute multiple commands in one transaction use
  ```
  conn.setAutoCommit(false);
  ```
- Til að framkvæma eina færslu – To execute one transaction:
  ```
  ... runa JDBC kalla sem er ein færsla
  … a sequence of JDBC calls that are one transaction
  conn.commit();        // fullnustar færsluna – commits the transaction
  ```
- Til að hætta við færslu – To roll back a transaction:
  ```
  ... runa JDBC kalla sem er ein færsla
  … a sequence of JDBC calls that are one transaction
  conn.rollback();      // hættir við færsluna – rolls back the transaction
  ```

UNDO hreyfingaskrár – UNDO logs

- $\mathrm{START}(T)$
  - Byrjun færslu T – Start of transaction T
- $\mathrm{WRITE}(T, X, old)$
  - Færsla T ætlar að skrifa (eða hefur skrifað) eitthvert gildi í X, fyrra gildi X var old – Transaction intends to write (or has written) some value into X, the previous value of X was old
- $\mathrm{COMMIT}(T)$
  - Færsla T hefur verið fullnustuð – Transaction T has been committed
- $\mathrm{ABORT}(T)$
  - Hætt hefur verið við færslu T – Transaction T has been aborted (rolled back)

UNDO

- Við þurfum að skrá allar breytingar fyrir hverja færslu (transaction) í hreyfingaskrá (log)
  - We must log all changes for each transaction in the log
- Þar eð hreyfingaskráin þarf að lifa af í réttu ástandi þá þurfum við reglur um í hvaða röð má skrifa á disk

  Since the log must survive in a correct state we need rules about the order in which we write to disk

1. Ef færsla T breytir X úr old verður að skrifa $\mathrm{WRITE}(T, X, old)$ í hreyfingaskrána áður en nýja gildið er skrifað í gagnagrunninn

   If transaction *T* changes *X* from *old* we must write $\mathrm{WRITE}(T, X, old)$ into the log before the new value is written to the database
2. Ef færsla T framkvæmir COMMIT þarf að klára að skrifa allar breytingar í gagnagrunninn áður en $COMMIT(T)$ er skráð í hreyfingaskrána

   If transaction *T* executes a COMMIT then all the changes must be written into the database before $COMMIT(T)$ is written into the log
3. Ef hætt er við færslu þá þarf að klára að skrifa gömlu gildin aftur í gagnagrunninn áður en $ABORT(T)$ er skráð í hreyfingaskrána

   If transaction *T* is aborted (rolled back) then all the old values must be written back into the database before $ABORT(T)$ is written into the log

Endurræsing gagnagrunnskerfis með UNDO

$F = \emptyset$
$U = \emptyset$
fyrir sérhverja aðgerð í hreyfingaskrá, í öfugri röð:
    ef færslan er $COMMIT(T)$ eða $ABORT(T)$ þá:
        Bætum T við F
    ef færslan er $WRITE(T, X, v)$ og $T \notin F$ þá:
        Breytum gildi X í v
        Bætum T við U
fyrir sérhverja færslu T í U:
    Bætum $ABORT(T)$ í hreyfingaskrána

Mengið F mun innihalda færslur sem kláruðust
Mengið U mun innihalda færslur sem hætt var við eða kláruðust ekki

Restarting a database with UNDO

$F = \emptyset$
$U = \emptyset$
for each operation in the log, in reverse order:
    if operation is $COMMIT(T)$ or $ABORT(T)$ then:
        Add T to F
    if operation is $WRITE(T, X, v)$ and $T \notin F$ then:
        Change value of X to v
        Add T to U
for each transaction T in U:
    Add $ABORT(T)$ to log

The set F will contain the transactions that succeeded (got commited)
The set U will contain the the transaction that were aborted (rolled back) or that did not succeed

Dæmi

- Gerum ráð fyrir töflu M(A,B) með eina röð (8,8) og að T sé færslan

```
BEGIN TRANSACTION
        UPDATE M SET A=A*2;
        UPDATE M SET B=B*2;
COMMIT;
```

- Ef færslan klárast ekki (tölvan hrynur, til dæmis) þá þarf að skoða hreyfingaskrána, sjá hvaða breytingar hafa verið framkvæmdar og færa aftur í fyrra horf

Example

- Assume a table M(A,B) with one row (8,8) and that T is the transaction

```
BEGIN TRANSACTION
        UPDATE M SET A=A*2;
        UPDATE M SET B=B*2;
COMMIT;
```

- If the transaction does not finish (the computer crashes, for example) then the log needs to be examined to determine what changes have been executed and undo the changes

REDO hreyfingaskrár

- Aðferðin með UNDO hreyfingaskrá skrifar óþarflega mikið á disk
  - Við getum ekki skrifað COMMIT fyrr en allar breytingar á gagnagrunninum hafa gerst
- REDO aðferðin geymir breytingar á gagnagrunninum í minni og klárar að skrifa í hreyfingaskrána áður en gagnagrunnurinn er uppfærður á diski
  - Við hrun þarf þá að fara gegnum hreyfingaskrána og klára breytingar sem ekki voru skrifaðar á disk
- Flestir gagnagrunnar nota bæði UNDO og REDO
  - SQLite notar UNDO og REDO með **`PRAGMA journal_mode=WAL`**

REDO logs

- The method using UNDO logs writes an unnecessary amount of data to disk
  - We can not write a COMMIT until all changes to the database have happened
- The REDO method stores the changes to the database in memory and finishes writing to the log before the database is updated in external storage
  - When a crash happens we need to examine the log and finish the changes that did not make it into the database
- Most databases use both UNDO and REDO
  - SQLite uses UNDO and REDO with **`PRAGMA journal_mode=WAL`**

Raðbinding – Isolation

- Gerum ráð fyrir töflu M(A,B) og íhugum tvær færslur, T_1 er
  Assume a table M(A,B) and consider two transactions, T_1 is

```
BEGIN TRANSACTION
        UPDATE M SET A=A+2;
        UPDATE M SET B=B+2;
COMMIT;
```

- og T_2 er – and T_2 is

```
BEGIN TRANSACTION
        UPDATE M SET A=A*2;
        UPDATE M SET B=B*2;
COMMIT;
```

- Færslurnar tryggja að T_1 og T_2 fléttast ekki en við getum ekki ákvarðað hvor keyrir fyrst – The transactions ensure that T_1 and T_2 will not be interleaved, but we can not be sure which runs first

Lásar – Locks

- Til að ákvarða hvor færslan fær að keyra hverju sinni þarf að nota lása –
  To decide which transaction gets to run in each instance we need locks
- Færsla fær ekki að breyta gildi staks nema hún læsi stakinu fyrst með skriftarlási og aflæsi síðan þegar henni lýkur – A transaction is not able to change the value of a data item unless it locks the item first with a write lock and then unlocks when the transaction is done
- Það þarf lás til að lesa og það þarf lás (kannski annan) til að skrifa – A lock is needed to read and a lock (possibly a different one) is needed to write
- Ef einhver færsla hefur lestrarlás á staki þá getur önnur færsla fengið lestrarlás en ekki skriftarlás – If a transaction has a read lock on an item then another transaction can get a read lock, but not a write lock
- Ef færsla hefur skriftarlás á staki þá getur önnur færsla hvorki fengið lestrarlás né skriftarlás – If a transaction has a write lock on an item then no other transaction can get a write lock or a read lock
- Ef reynt er að fá lás og það reynist ekki hægt verður að hætta við í bili og reyna kannski aftur seinna eða hætta við færsluna – If an attempt is made to acquire a lock and that turns out not to be possible then the transaction must be (possibly temporarily) postponed or aborted.

Tveggja fasa læsingar – Two-Phase Locking

- Færsla notar tveggja fasa læsingar ef beðið er um alla lása sem notaðir eru áður en nokkrum lás er sleppt
  A transaction uses two-phase locking if it asks for all necessary locks before any lock is released
- Ef allar færslur nota tveggja fasa læsingar þá er tryggt að raðbinding virkar, þ.e. við getum látið sem aðeins ein færsla sé keyrð í einu
  If all transaction use two-phase locking then it is ensured that transactions are isolated, i.e. we can pretend that only one transaction is executed at the same time
- Tveggja fasa lás tryggir að engin mistök eigi sér stað ef rétt er brugðist við þegar fullnustun er ekki möguleg
  Two-phase locking ensures that no mistakes are made if the correct response is made when committing is not possible
- Optionally see https://en.wikipedia.org/wiki/Two-phase_locking

Sjálfhelda -- Deadlock

- Í dæminu að ofan, ef T_1 biður um skriftarlás á A og T_2 biður um skriftarlás á B þá geta báðar færslur fengið umbeðinn lás
  In the example above, if T_1 asks for a write lock on A and T_2 asks for a write lock on B then both transactions can get their locks
- Ef síðan T_1 biður um skriftarlás á B og T_2 biður um skriftarlás á A þá fær hvorug færslan umbeðinn lás og hvorug færsla getur haldið áfram hversu lengi sem þær bíða eftir að hin færslan sleppi sínum lás
  If subsequently T_1 asks for a write lock on B and T_2 asks for a write lock on A then neither transaction gets their lock and neither transaction can proceed, however long they wait for the other to release their lock
- Slíkar kringumstæður kallast sjálfheldur (deadlock) – This circumstance is called a deadlock
- Gagnagrunnurinn þarf að **bera kennsl** á sjálfheldur og **skera á hnútinn**
  The database system needs to **detect** deadlocks and **resolve it**
  - Annarri færslunni er eytt (ABORT) og sleppir þá öllum sínum lásum – One of the transactions is aborted and thereby releases all its locks
  - Hin færslan fær þá kost á að halda áfram og e.t.v. fullnustast (COMMIT) – The other transaction gets to continue and perhaps become committed

Hvernig má koma í veg fyrir sjálfheldu?

- Ef öll forrit eru skrifuð þannig að þau **biðji um lása í sömu röð** þá er tryggt að forritin lendi ekki í sjálfheldu með læsingar
  - **Þ.e. „Deadlock prevention“**
- Það getur verið erfitt að fylgja þessari reglu
  - Því stundum er ekki hægt að vita fyrirfram hvaða lásar eru nauðsynlegir til að fullnusta færslu
- Reglan er hins vegar mjög gagnleg
- Hún er almennt gagnleg í samskeiða forritun
- Gagnagrunnskerfi, hins vegar, eru frekar byggð á aðferðum til að höggva á hnútinn í sjálfheldum
  - **Þ.e. „Deadlock resolution“**

How can deadlocks be prevented?

- If all programs are written in such a way that they **request their lock in the same order** then it is ensured that the programs do not deadlock
  - **I.e. „Deadlock prevention“**
- This rule can be hard to follow
  - Because sometimes it is not possible beforehand to determine which locks are necessary to complete a transaction
- However, the rule is very useful
- It is generally useful in parallel programming
- Database systems, on the other hand, are commonly based on methods for **deadlock resolution** rather than deadock prevention

Þriggja laga högun
Three-Tier Architecture

Lagskipting upplýsingakerfa – Tiers of Information Systems

Valkostir -- Choices

Kostir og gallar – Advantages and Disadvantages

Undirkerfi upplýsingakerfa – Subsystems of Information Systems

Gagnageymsla
Data Storage

Vinnsla
Application Logic

Viðmót
User Interface

Staðsetningar undirkerfa – Locations of Subsystems

- Gerum ráð fyrir dreifðu kerfi – Assume a distributed system
- Gerum ráð fyrir fleiri en einu viðmóti á fleiri en einum stað
  Assume more than one user interface in more than one location
- Gerum ráð fyrir að öll viðmót vinni með sömu gögn
  Assume all user interfaces work with the same data
- Viðmótin verða að vera hjá notendum
  The user interfaces need to be located with the users
- Gögnin verða að vera geymd miðlægt
  The data have to be centrally stored
- Vinnslan er einhvers staðar á milli
  The business logic is somewhere between

Undirkerfi og lagskipting – Subsystems and Tiers

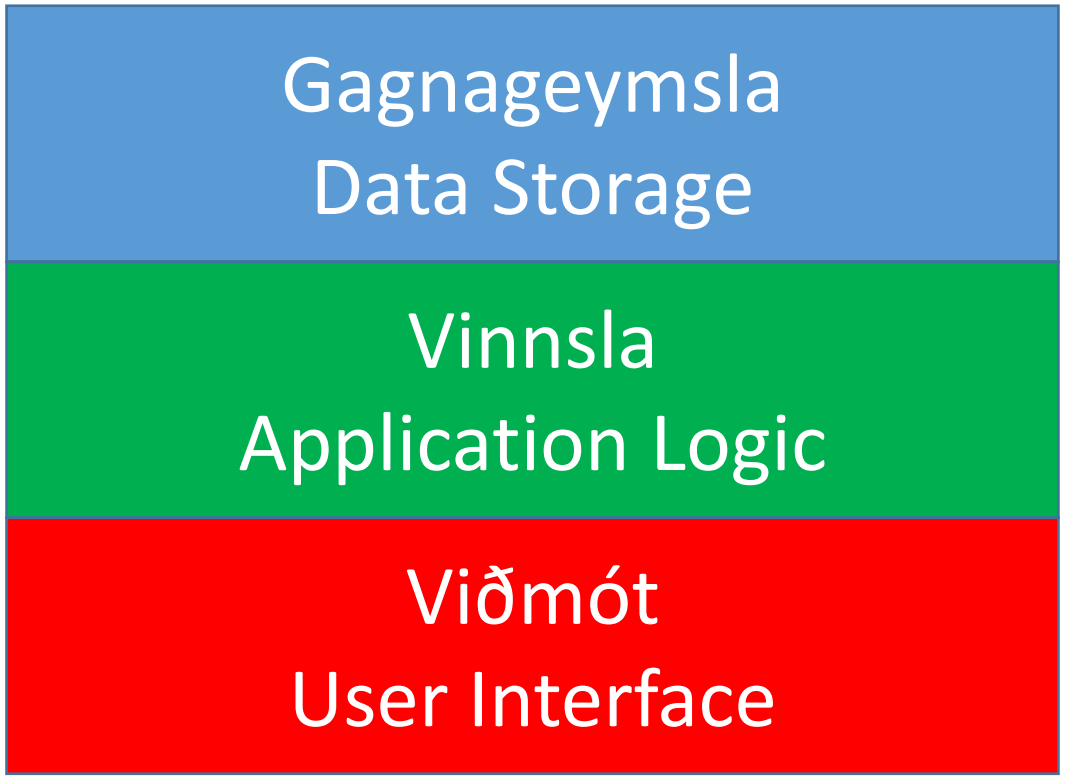

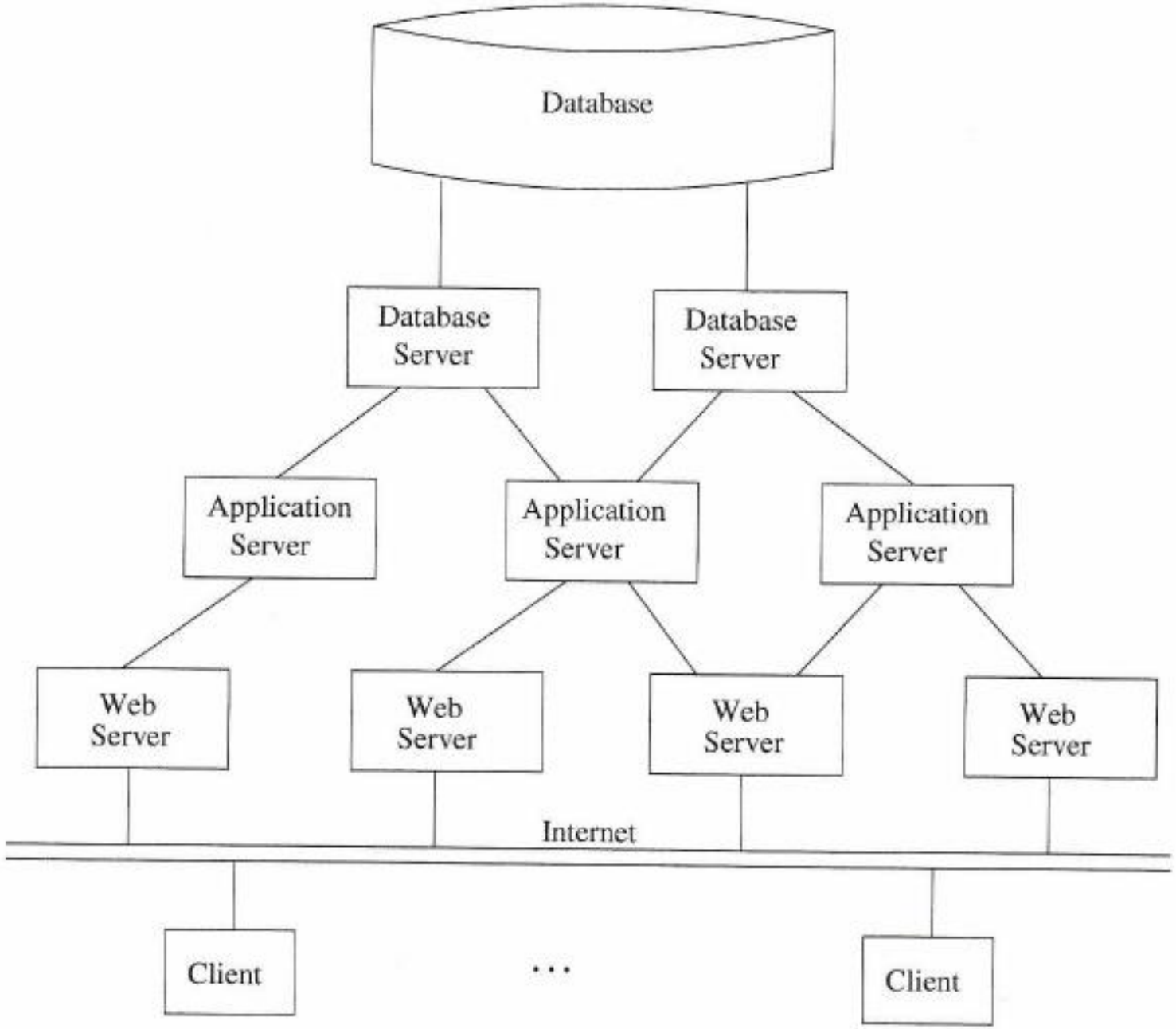

Figure 1: The Three-Tier Architecture

Undirkerfi, lagskipting og samskiptaleiðir
Subsystems, tiers and communication lines

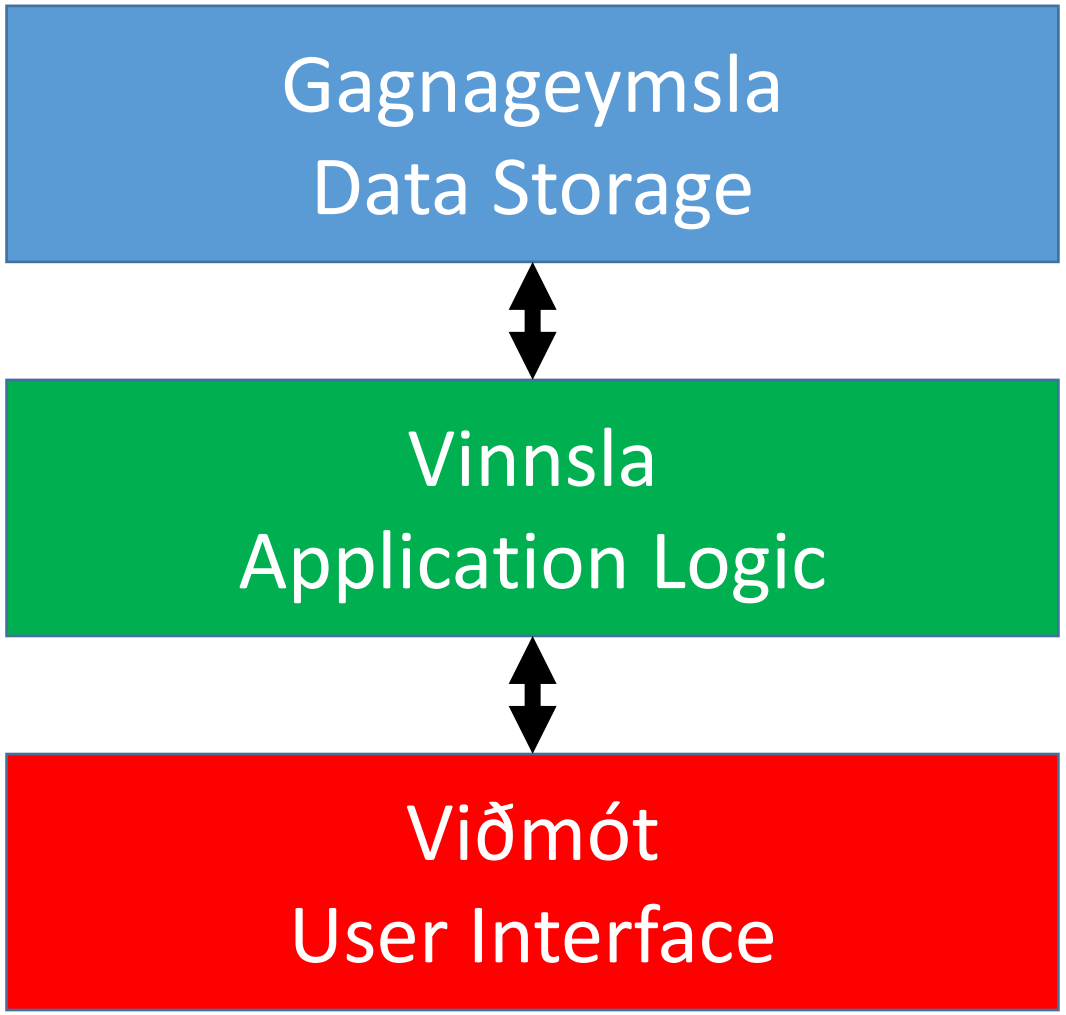

Þriggja laga högun – Three-Tier Architecture

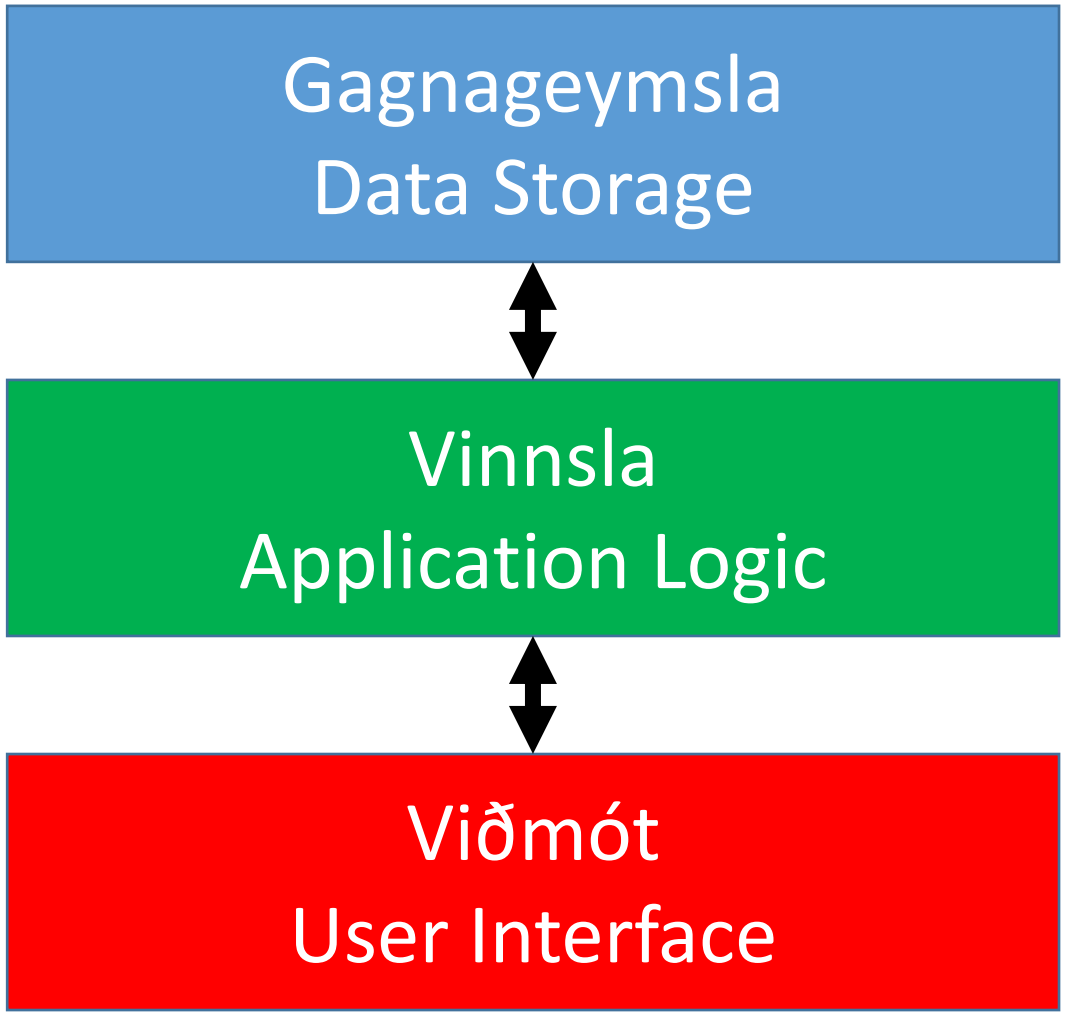

Tveggja laga högun

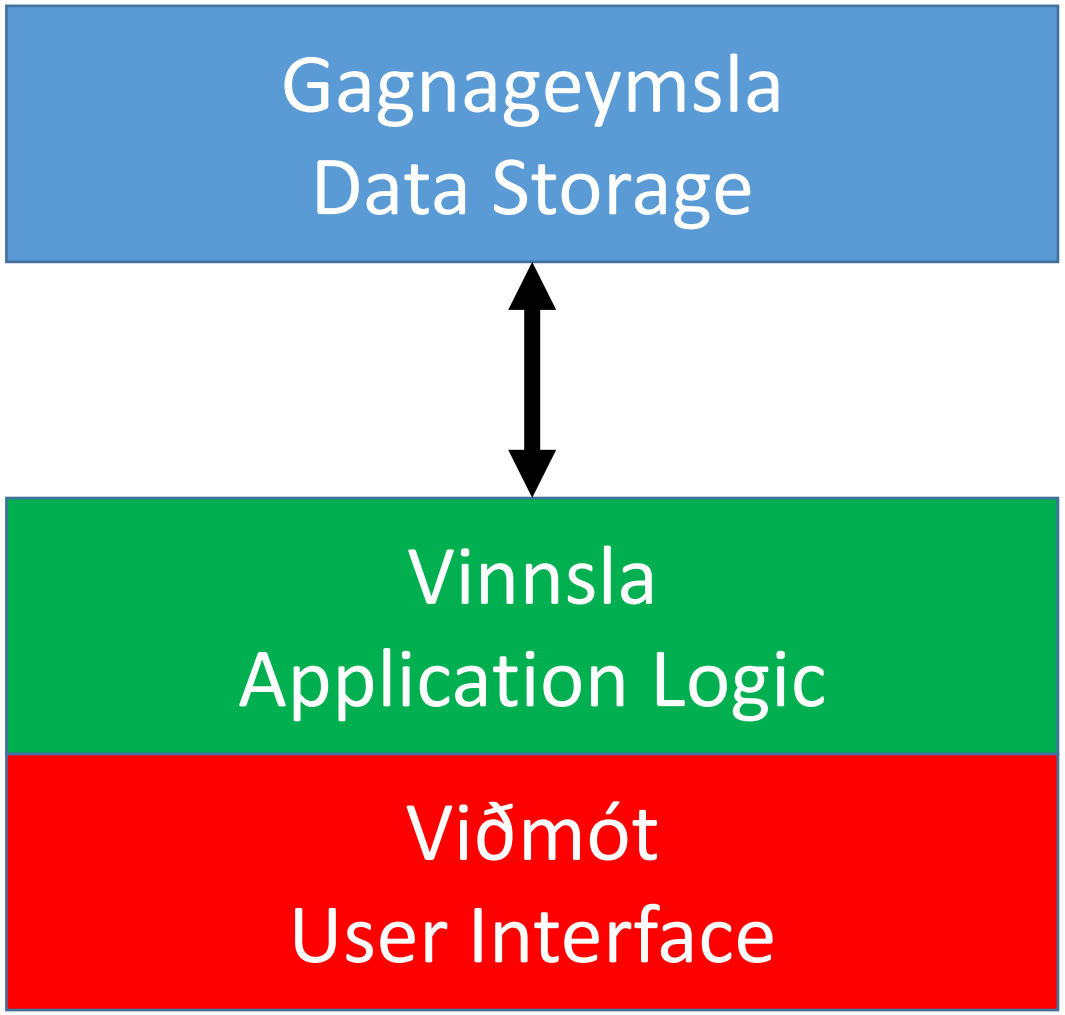

Þriggja laga högun – Three-Tier Architecture

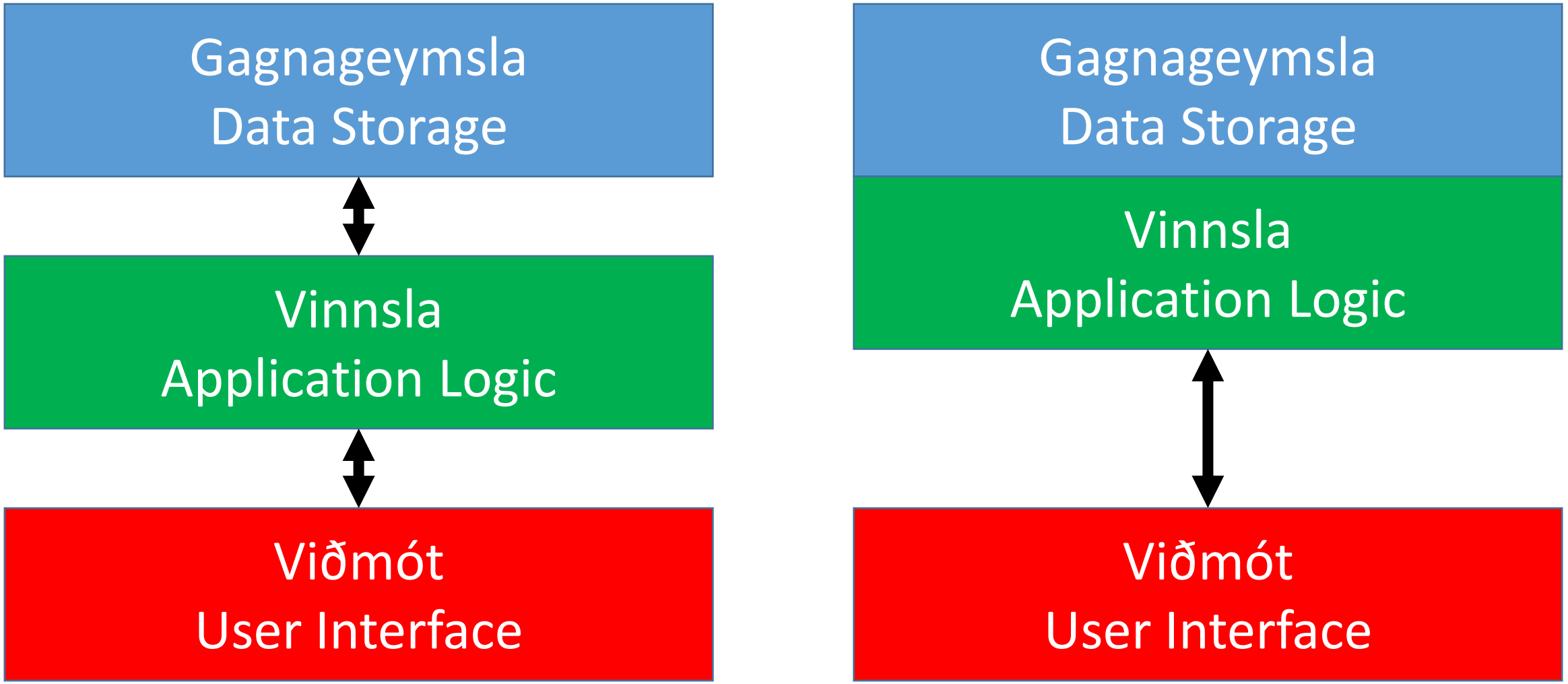

Hraði samskiptaleiða – Communication speed

- Það er ekki hægt að skilgreina hraðann með einni tölu
- Bandbreidd (bandwidth) samskiptaleiðar segir til um magn gagna sem sendandi getur sett inn í samskiptaleiðina eða móttakandi tekið út úr samskiptaleiðinni á hverri tímaeiningu
  - Dæmigerðar einingar fyrir bandbreidd eru bæti á sekúndu og gígabitar á sekúndu
- Biðtími (latency, round-trip time) samskiptaleiðar segir til um tímann sem það tekur fyrir hverja litla upplýsingaeiningu (bæti, biti, pakki) að komast frá sendanda til móttakanda **og til baka**
  - Dæmigerðar einingar fyrir biðtíma eru millisekúndur eða nanósekúndur

Hraði samskiptaleiða – Communication speed

- The speed can not be defined by a single number
- The bandwidth of a communication channel denotes the amount of data that a sender can pump into the channel or a receiver extract from the channel per time unit
  - Typical units for bandwidth are bytes per second or gigabits per second
- The latency (round-trip time) of a channel denotes the time it takes for each tiny information unit (byte, bit, packet) to travel from sender to receiver **and back**
  - Typical units for latency are milliseconds or nanoseconds

Svartími – Response Time

- Svartími er sá tími sem það tekur fyrir tölvukerfi að sýna notanda niðurstöður aðgerða sem notandinn biður kerfið að framkvæma
- Þegar samskipti þarf milli kerfishluta til að framkvæma aðgerð þá hefur það áhrif á svartímann
- Hver er svartíminn $\boldsymbol{r}$ ef bandbreiddin er $\boldsymbol{b}$, biðtíminn er $\boldsymbol{t}$, magn gagna sem senda þarf er $\boldsymbol{d}$, fjöldi samskiptahringrása er $\boldsymbol{n}$ og reiknitími er $\boldsymbol{c}$?

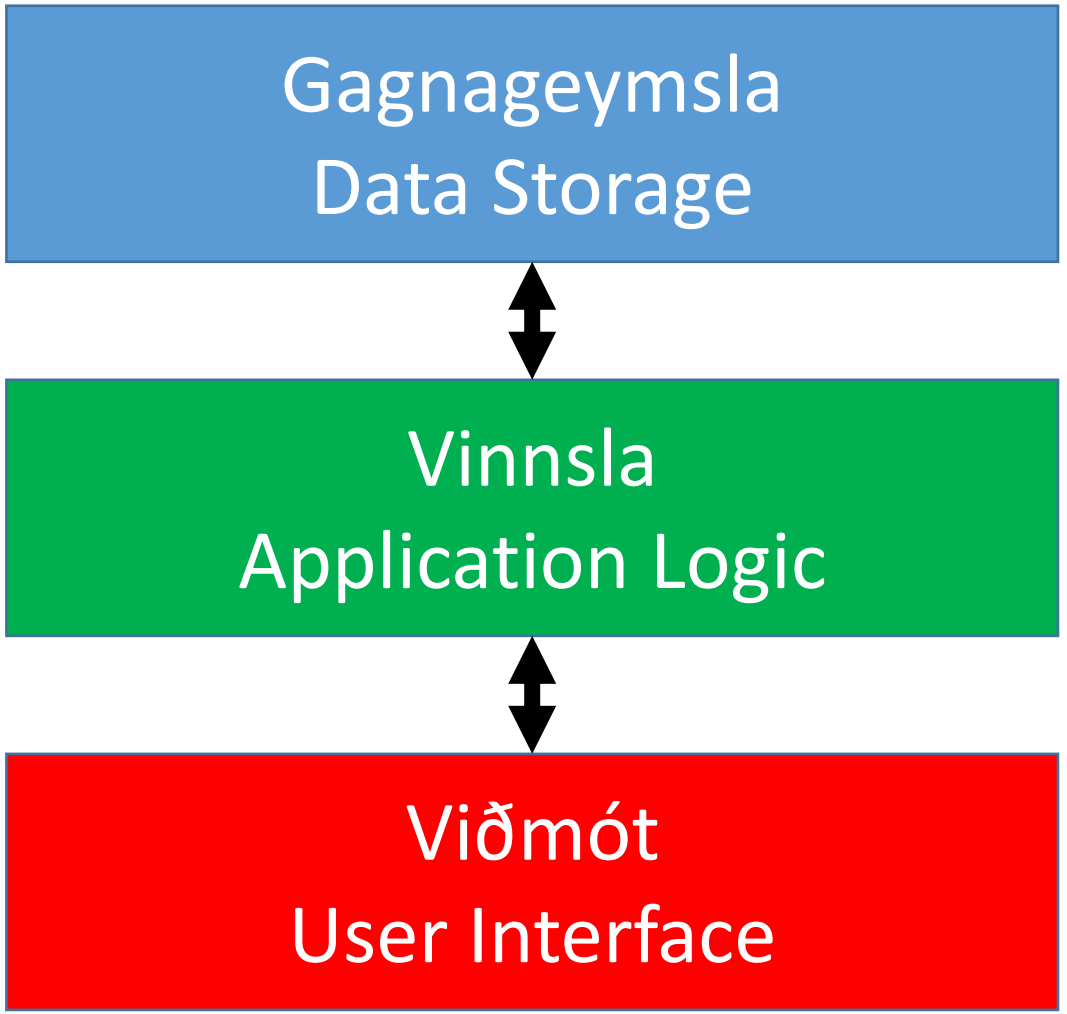

Svartími – Response Time

- The response time is the time it takes for a computer system to show the users the results of operations that the user asks the system to perform
- When communication is needed between parts of the system to perform an operation then this affects the response time
- What is the response time $\boldsymbol{r}$ if the bandwidth is $\boldsymbol{b}$, the latency is $\boldsymbol{t}$, the amount of data sent is $\boldsymbol{d}$, the number of communication round trips is $\boldsymbol{n}$ and the computation time is $\boldsymbol{c}$?

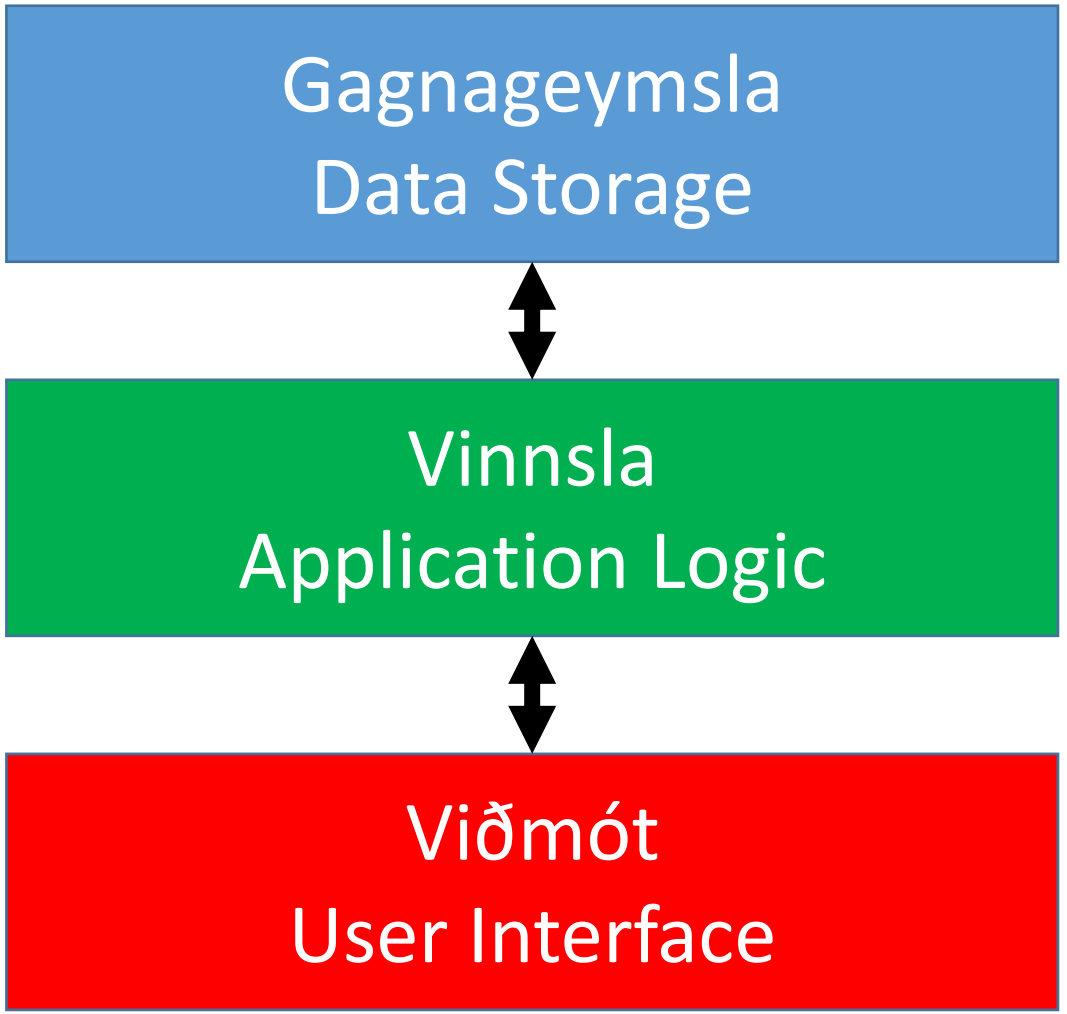

Svartímadæmi Example

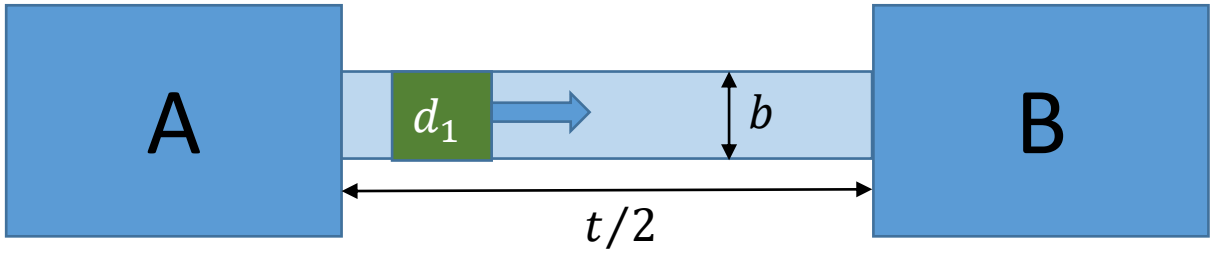

- Þegar kerfishluti A sendir gagnamagn d_1 til hlutar B yfir samskiptaleið (svo sem net) með bandbreidd b og biðtíma t og kerfishluti B reiknar svo á tímabili af lengd c og sendir svo gagnamagn d_2 til baka þá tekur það tíma (liðir í tímaröð)

$$r = \frac{d_1}{b} + \frac{t}{2} + c + \frac{d_2}{b} + \frac{t}{2}$$

- sem einfaldast í

$$r = \frac{d_1 + d_2}{b} + t + c$$

- Athugið að þetta er **ein hringrás** gagna almenna formúlan fyrir n umferðir er

$$r = \frac{d_{total}}{b} + n \cdot t + c_{total}$$

d_{total} er **heildar**magn gagna sent
c_{total} er **heildar**reiknitími
n er fjöldi umferða
t er biðtíminn
b er bandbreiddin

Svartímadæmi
Example

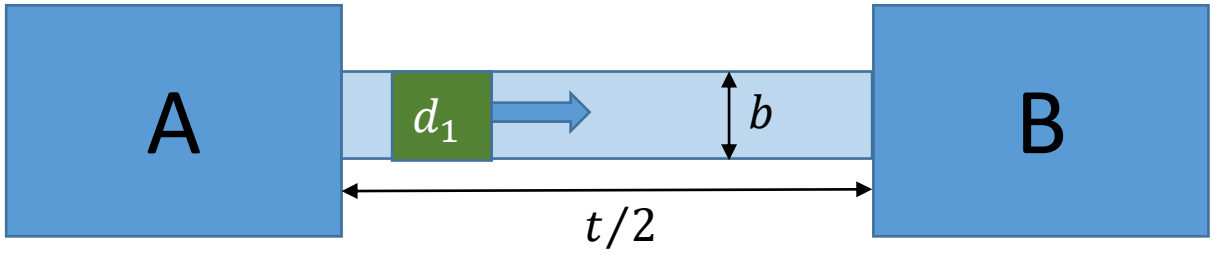

- When a subsystem A sends data of size d_1 to subsystem B through a channel (such as a network) with bandwidth b and latency t and subsystem B computes for an interval of length c and then sends data of size d_2 back to A then that takes time (the terms are in time order)

$$r = \frac{d_1}{b} + \frac{t}{2} + c + \frac{d_2}{b} + \frac{t}{2}$$

- Which simplifies to

$$r = \frac{d_1 + d_2}{b} + t + c$$

- Note that this is **one round trip** of data the general formula for n round trips is

$$r = \frac{d_{total}}{b} + n \cdot t + c_{total}$$

d_{total} is the **total** amount of data sent
c_{total} is the **total** computation time
n is the number of round trips
t is the latency
b is the bandwidth

Svartími – Response Time

- Svartími er sá tími sem það tekur fyrir tölvukerfi að sýna notanda niðurstöður aðgerða sem notandinn biður kerfið að framkvæma
- Þegar samskipti þarf milli kerfishluta til að framkvæma aðgerð þá hefur það áhrif á svartímann
- Hver er svartíminn $\boldsymbol{r}$ ef bandbreiddin er $\boldsymbol{b}$, biðtíminn er $\boldsymbol{t}$, magn gagna sem senda þarf er $\boldsymbol{d}$, fjöldi samskiptahringrása er $\boldsymbol{n}$ og reiknitími er $\boldsymbol{c}$?

$$\boldsymbol{r = \frac{d}{b} + n \cdot t + c}$$

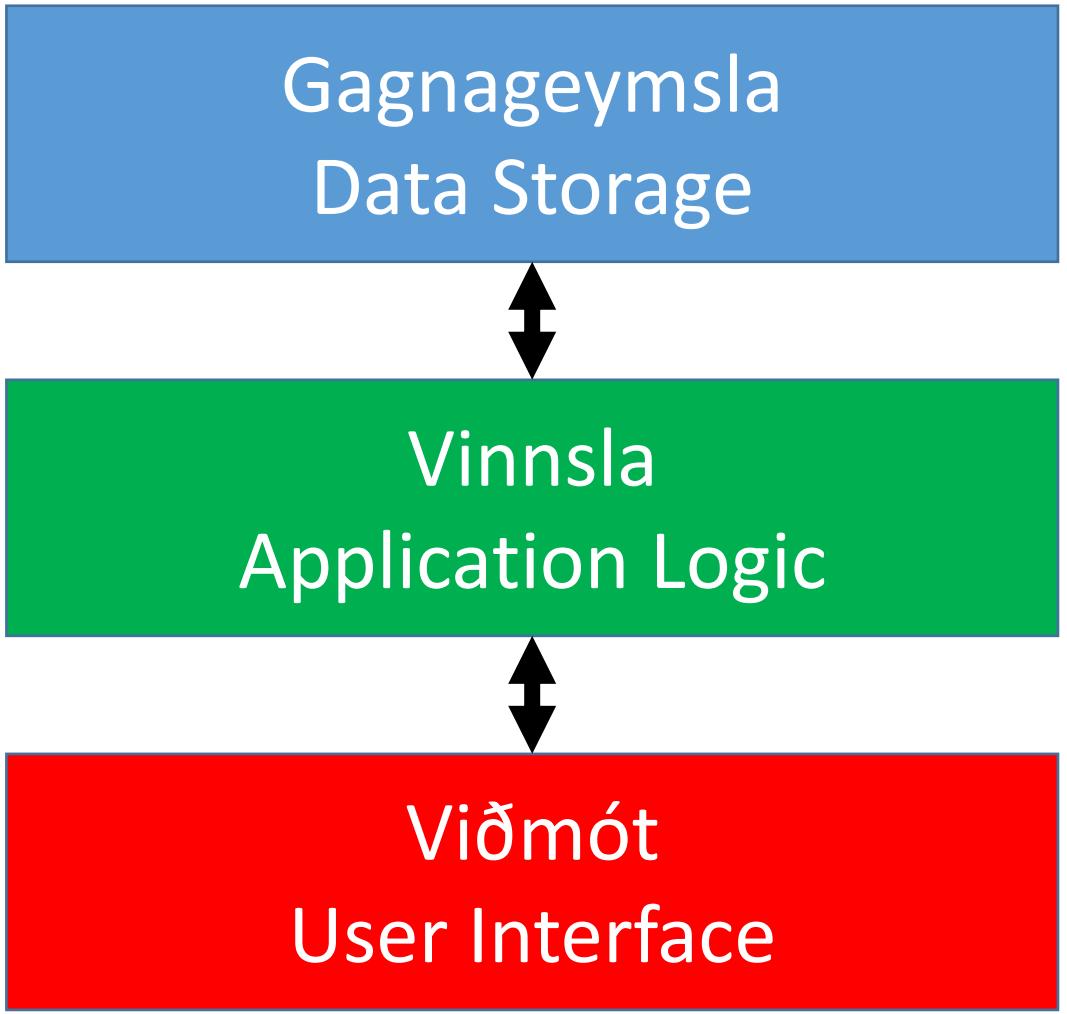

Response Time

- The response time is the time it takes for a computer system to show the users the results of operations that the user asks the system to perform
- When communication is needed between parts of the system to perform an operation then this affects the response time
- What is the response time $\boldsymbol{r}$ if the bandwidth is $\boldsymbol{b}$, the latency is $\boldsymbol{t}$, the amount of data sent is $\boldsymbol{d}$, the number of communication round trips is $\boldsymbol{n}$ and the computation time is $\boldsymbol{c}$?

$$\boldsymbol{r = \frac{d}{b} + n \cdot t + c}$$

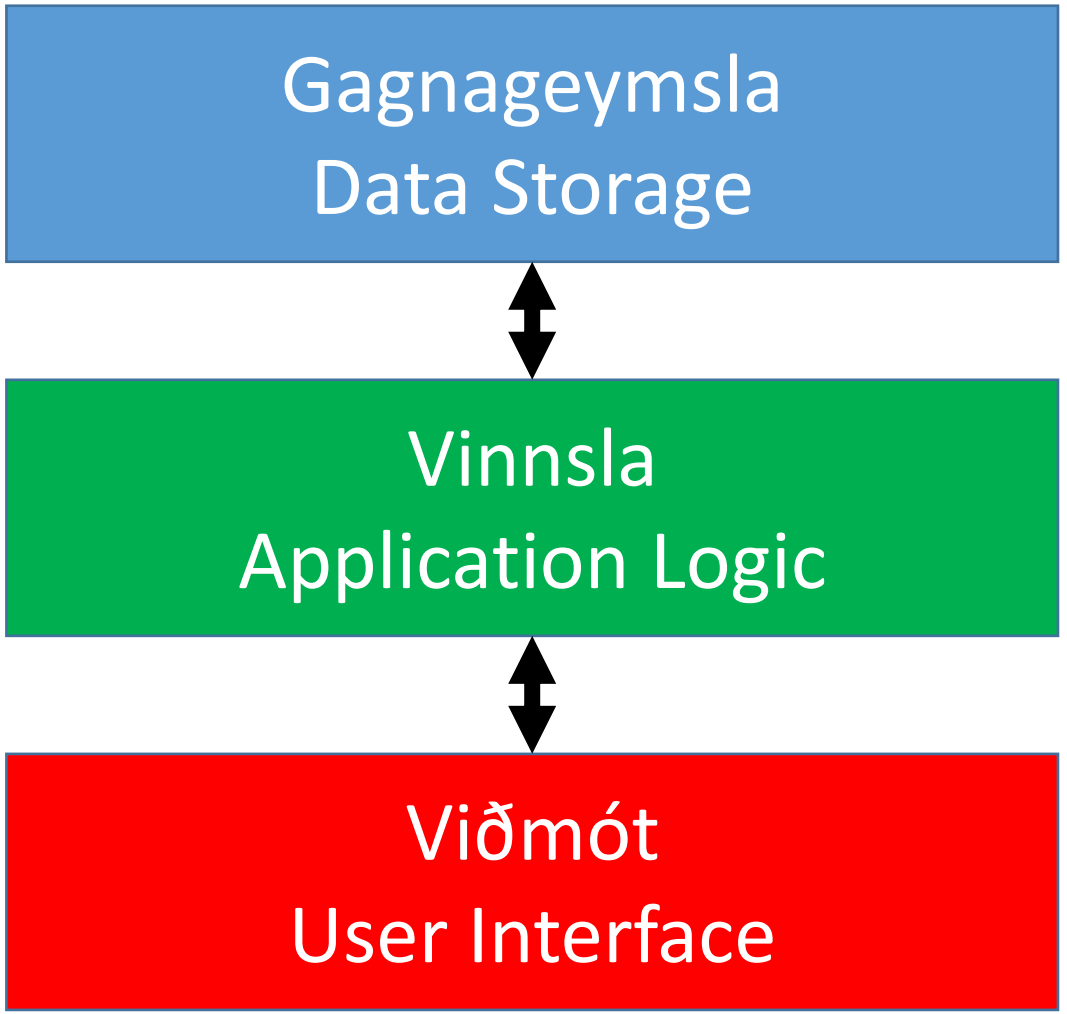

Svartími og tíðni samskipta

- Svartími $\boldsymbol{r}$ ef
  - bandbreiddin er $\boldsymbol{b}$
  - biðtíminn er $\boldsymbol{t}$
  - magn gagna sem senda þarf er $\boldsymbol{d}$
  - fjöldi samskiptahringrása er $\boldsymbol{n}$ og
  - reiknitími er $\boldsymbol{c}$

$$\boldsymbol{r = \frac{d}{b} + n \cdot t + c}$$

- Hvar eru tíðustu samskiptin milli undirkerfa?
- Hvaða áhrif hefur það á hagstæðar staðsetningar undirkerfa?

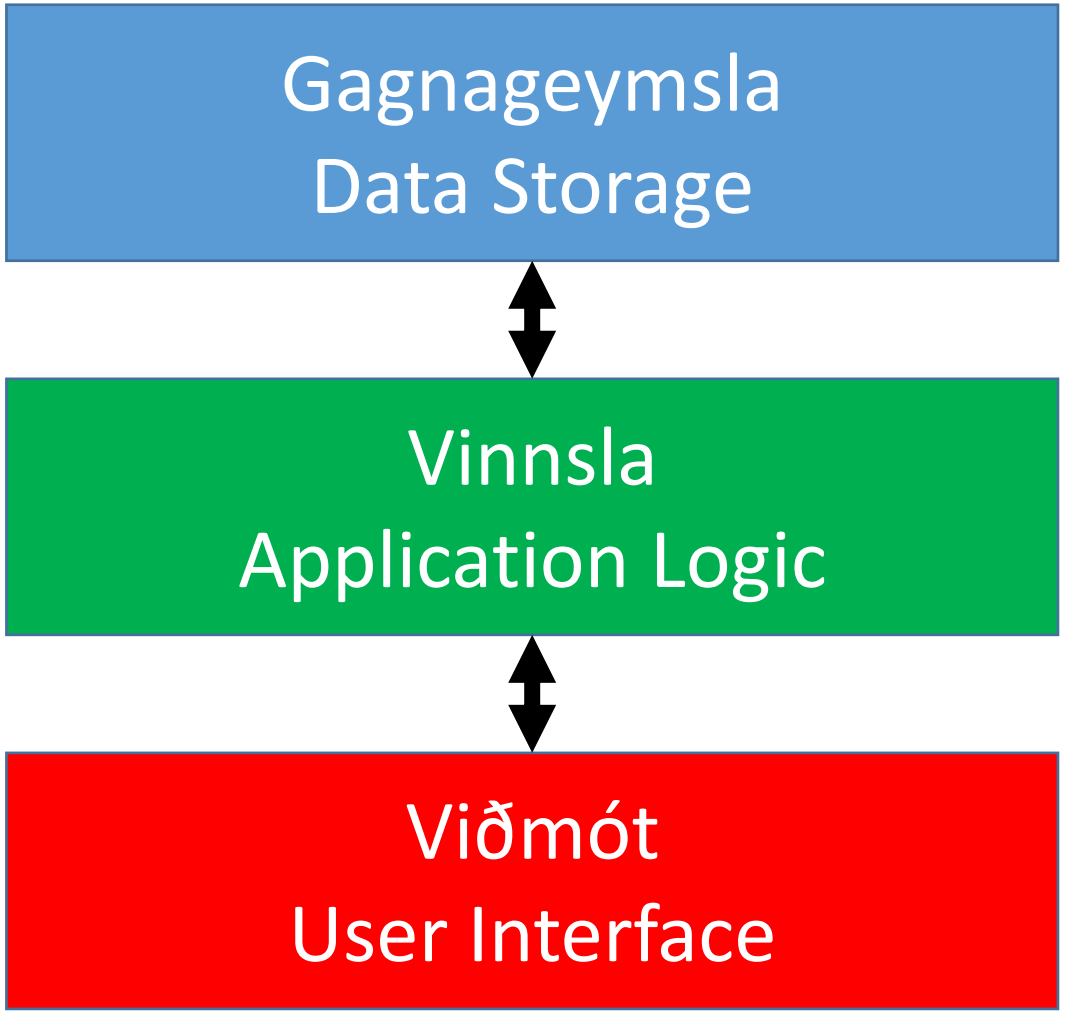

Response time and communication frequency

- The response time $\boldsymbol{r}$ if
  - the bandwidth is $\boldsymbol{b}$
  - the latency is $\boldsymbol{t}$
  - the amount of data sent is $\boldsymbol{d}$
  - the number of connunication round trips is $\boldsymbol{n}$, and
  - the computation time is $\boldsymbol{c}$

$$\boldsymbol{r = \frac{d}{b} + n \cdot t + c}$$

- Where are the most frequent communications between subsystems?
- What effects does that have on the most optimal locations for the subsystems?

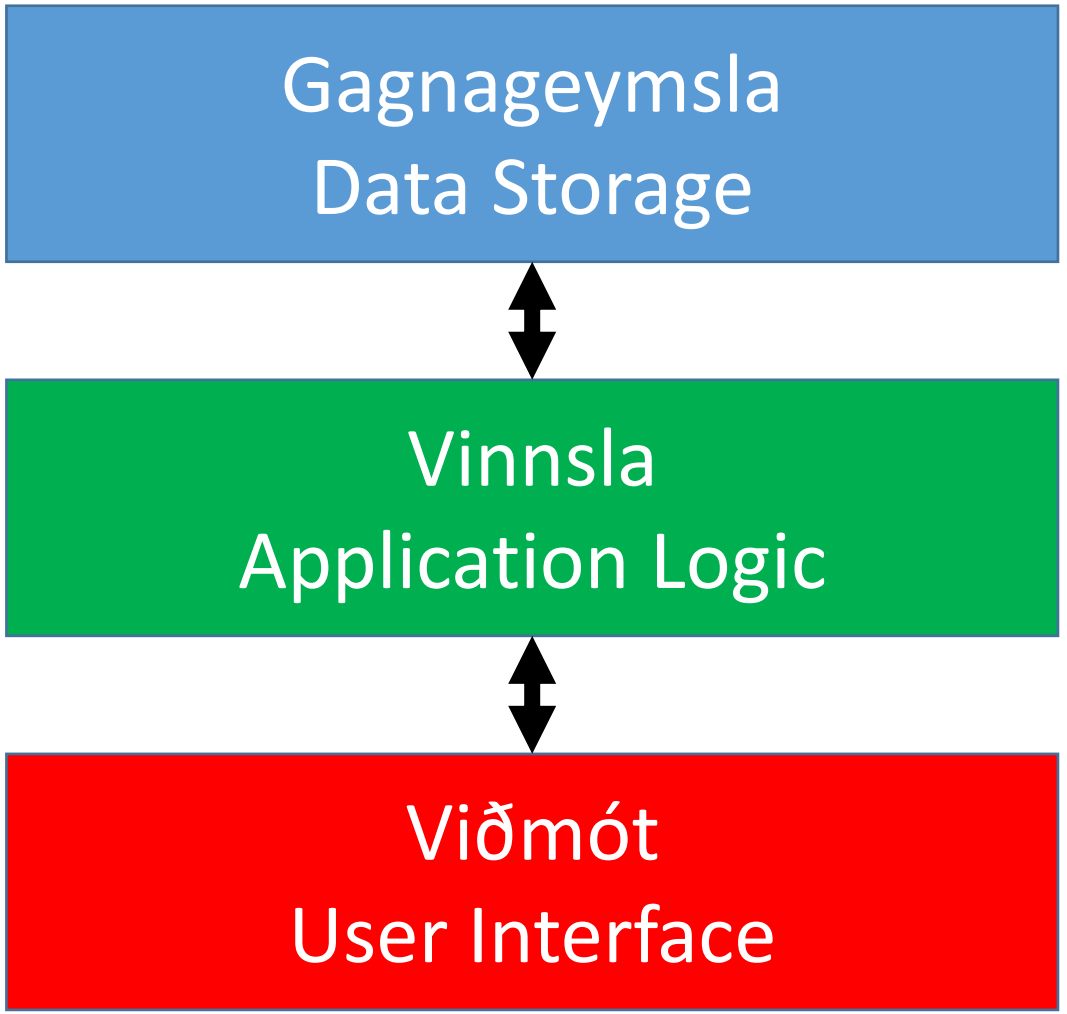

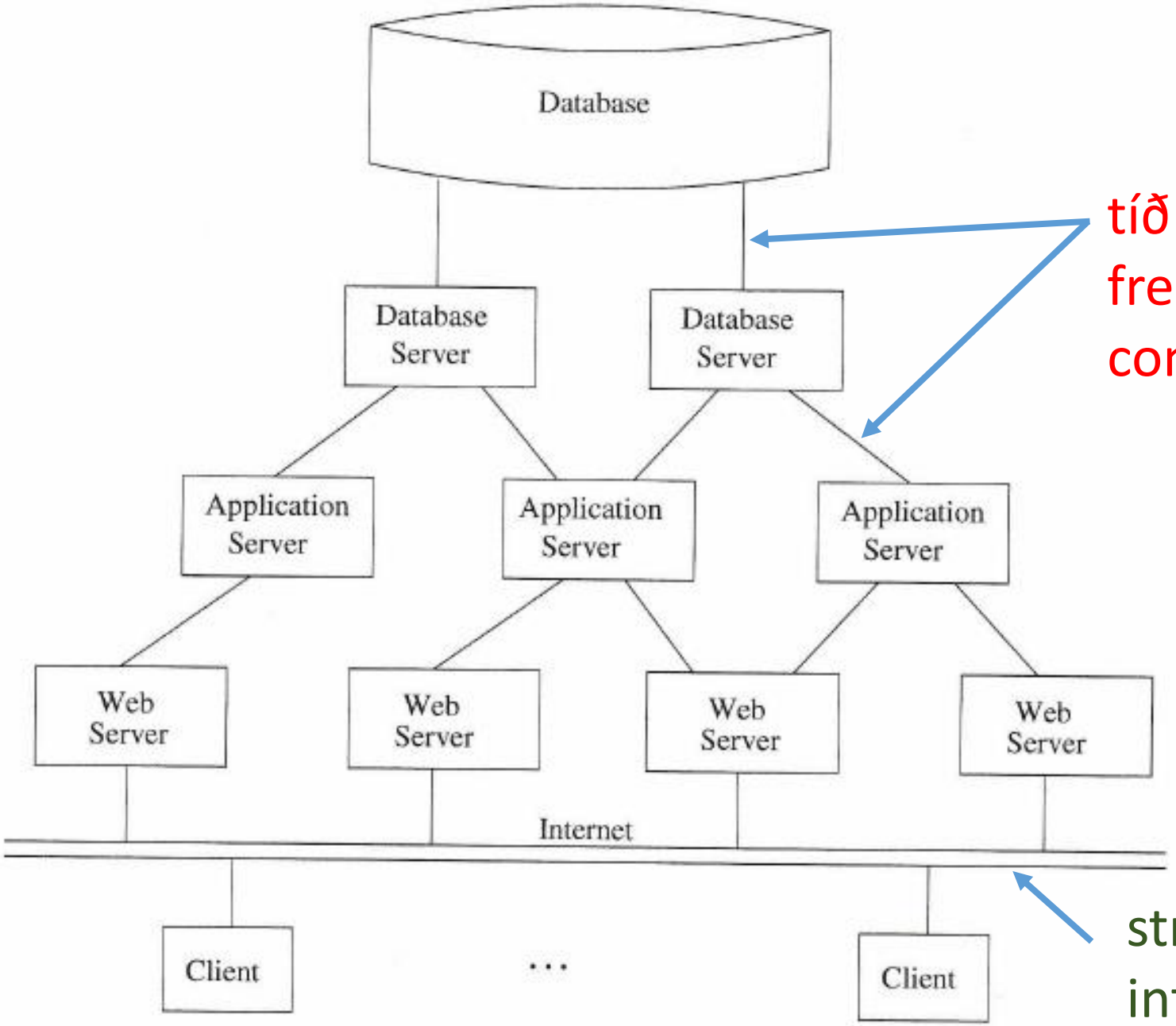

Figure 1: The Three-Tier Architecture

tíð samskipti
frequent
communication

strjál samskipti
infrequent
communication

Nokkrar tegundir samskiptaleiða

- Samskipti yfir stór net (WAN – wide area network)
- Samskipti yfir lítil net (LAN – local area network)
- Samskipti við jaðartæki (peripherals)
- Samskipti við minni (RAM)
- Samskipti við skyndiminni (cache)
- Samskipti við gisti (register)
- Sjá (aftur) https://people.eecs.berkeley.edu/~rcs/research/interactive_latency.html

Some types of channels

- Over WAN – wide area network
- Over LAN – local area network
- With peripherals
- With RAM memory
- With cache memory
- With a register
- Sjá (aftur) – See (again)
  https://people.eecs.berkeley.edu/~rcs/research/interactive_latency.html

Samanburður tveggja og þriggja laga
Comparing Two-Tier and Three-Tier

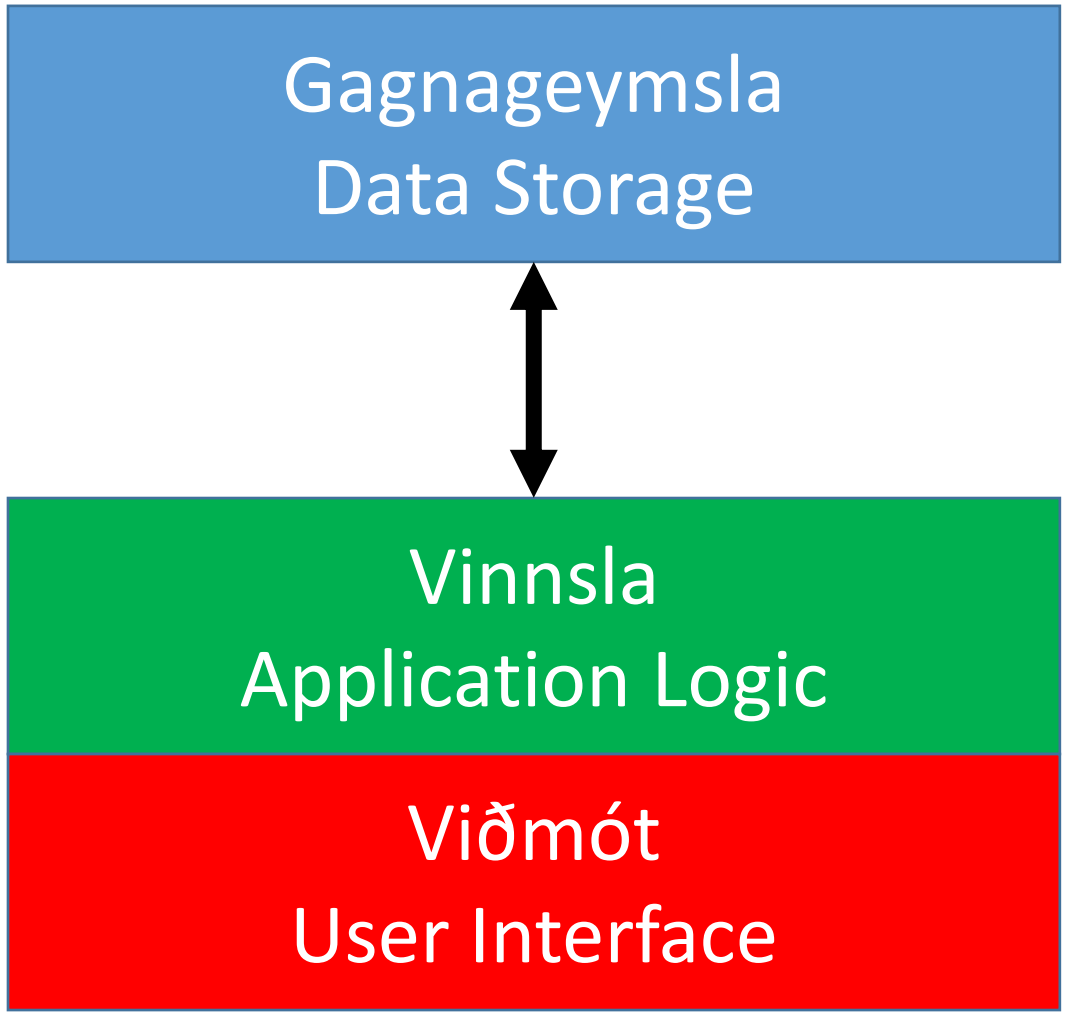

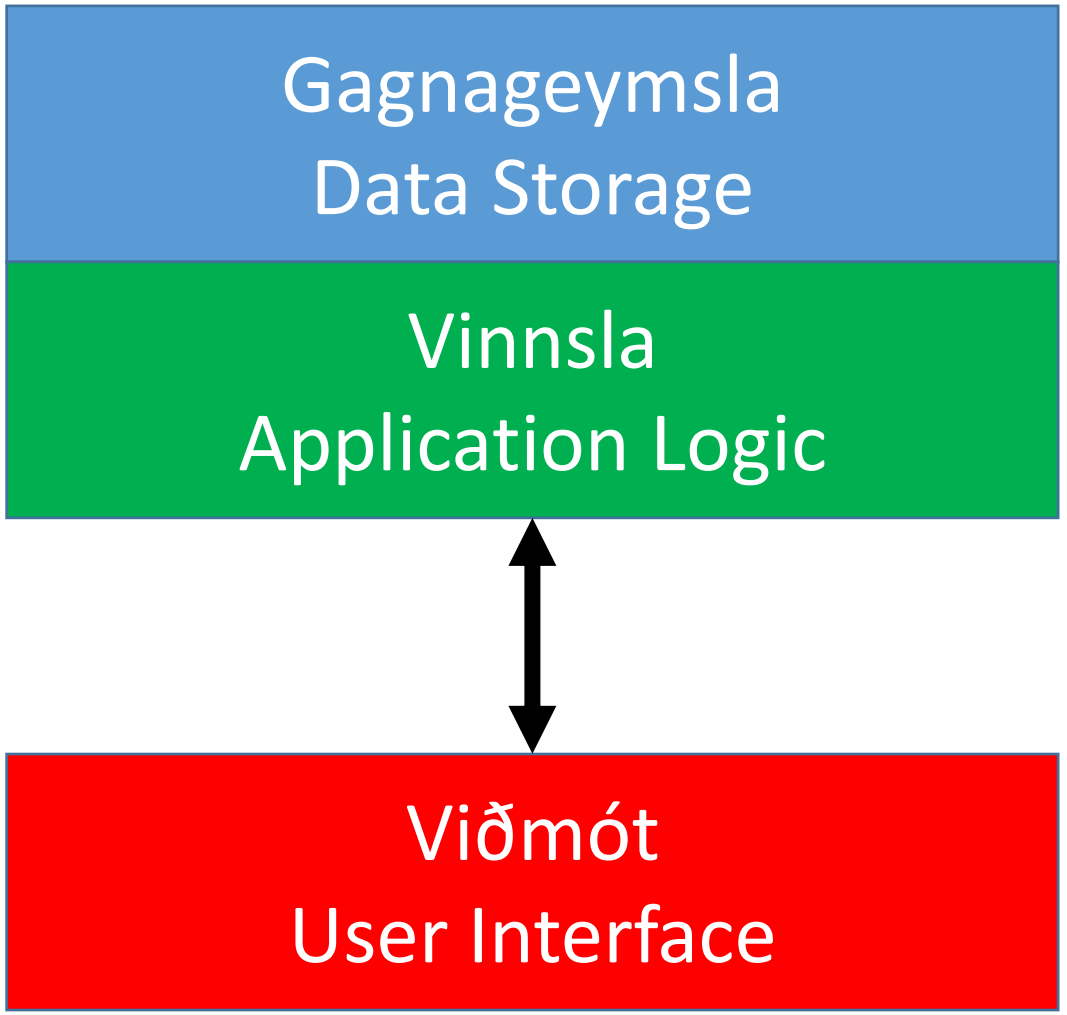

Samanburður tveggja og þriggja laga
Comparing Two-Tier and Three-Tier